

Ἡ ἱερά τῆς Φιλιππουπόλεως μητρόπολις καὶ οἱ κώδικες αὐτῆς

55 Κ. Μυρτίκοι
Απορροή:

οἰκονομῶν, ὁ Βοδῆλος καὶ ὁ Στεφάνος Τετάρτος Τσαλίκοφ, καταγωγῆ βίτος καὶ δεσ-
σας, βουλευαρεσι τῷ 1935, ἐκδ. τοῦ δήμου τῆς Πλόβδιναφ).

Αρχὴν λαοφ.
φινὴ Γλ. νομικῆ
(Θ. Μυρτίκοι)
7. 5. 1938-9
r. 55-56

Ἄρ. 3

Δηλωτικὸν δωρεᾶς τριῶν ἐργαστηρίων τοῦ μοναχοῦ Κυρίλλου Χ΄
Κελαϊδηνοῦ εἰς τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς Βοδενῶν
(Κώδ. I, σελ. 15, ἡ ζ' ἐτ. 1784, VIII, 18)

Ὁ Φιλιππουπόλεως Κύριλλος ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος ἀποδεικτικῶ καὶ ἐμμαρτύρου γραμματος γίνεται δη-
λον ὅτι παραστάς ἐνώπιον ἡμῶν καὶ τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν καὶ εὐγενε-
στάτων ἀρχόντων τῆς πολιτείας ὁ ἐν μοναχοῖς γέρο-Κύριλλος Χατζῆ Κελαϊδη-
νὸς ὁμολόγησεν ἰδίους αὐτοῦ χεῖρας ὅτι τὰ τρία καζαντζήδικα ἐργαστήρια,
ὅπου ἔχει εἰς τὸ Στενήμαχον, ὡς κτήμα ἐδικόν του ὅπου εἶναι, τὰ ἀφιέρω-
σεν οἰκειοθελῶς καὶ αὐτοπροαιρέτως εἰς τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Παρα-
σκευῆς εἰς τὰ Βοδηνὰ διὰ αἰώνιον αὐτοῦ μνημόσυνον καὶ ψυχικὴν του σω-
τηρίαν (Ἄκολουθεῖ περιγραφή καὶ καταστατορὸς τῶν ἐργαστηρίων). Καὶ
διὰ τὰ εἶναι τὰ ρηθέντα ἐργαστήρια ἀναπαύματα καὶ ἀναφαίρετα ἀπὸ τὸ
ρηθὲν μοναστήριον ἐδιώρισεν καὶ ἀπεκατέστησε τέλειον ἐπίτροπον ἐπάνω εἰς
αὐτὰ τὸν ἄρχοντα σκενοφύλακα τῆς ἐπιτελῆ Νικόλαον Ἰωάννου Χατζῆ Νίκο-
λαον διὰ τὰ λαμβάνει κατ' ἔτος τὸ ἐνοίκιον τῶν ἐργαστηρίων καὶ τὰ διδῆ
εἰς τὰς χεῖρας τῶν ρηθέντων γέρο Κυρίλλου καὶ μετὰ τὴν θάνατον του νὰ τὸ
δίδῃ εἰς τὸν ἡγούμενον τοῦ ρηθέντος μοναστηρίου χωρὶς νὰ ἔχη ἄδειαν νὰ
ἡμπορῇ νὰ τὰ πωλήσῃ, ἀλλὰ νὰ σώζονται καὶ νὰ εὐρίσκονται αἰωνίως εἰς
τὸ ρηθὲν μοναστήριον ἀναφαίρετον καὶ ἀδιασπαστον ἀφιέρωμα. Ἐδωκε δὲ
πρὸς τοῦτοις εἰς χεῖρας τῆς αὐτοῦ εὐγενείας καὶ τὰ παλαιὰ καὶ νέα χοιζέτια
τῶν ρηθέντων ἐργαστηρίων εἰκονικῶς μεταλλάξας ταῦτα εἰς τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα
διὰ νὰ εὐρίσκονται καὶ νὰ σώζονται μόνιμα καὶ ἀσφαλέστατα εἰς τὸ ρηθὲν
μοναστήριον χωρὶς νὰ ἡμποροῦν ποτε νὰ πωληθοῦν. Οὕτως ὁμολόγησεν ὁ
ρηθεὶς γέρο Κύριλλος ἔμπροσθεν ἡμῶν. Καὶ εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένε-
νετο καὶ τὸ παρὸν ἐπιβεβαιώσῃ ἡμετέρα καὶ μαρτυρία τῶν ἐντιμοτάτων κλη-
ρικῶν καὶ εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ ἐδόθη τῷ ρηθέντι ἄρχοντι σκενοφύ-
λακι καταστρωθὲν καὶ ἐν τῷ κώδικι τῆς μητροπόλεως. Ἐν Φιλιππουπόλει
αψπδ' Αὐγούστου ιη'.

Γέρο-Κύριλλος πρόφην Χατζῆ Κελαιδινὸς βεβαιοῖ τὰ ἄνωθεν.

Ὁ ρήτωρ Δημήτριος μάρτυς, ὁ δεσπότης Μιχαλάκης μάρτυς, Κοσμᾶς
υἱὸς Χ' Κελαϊδινοῦ μάρτυς.

Σημείωσις: Ἐν τῷ κειμένῳ κατὰ κακὴν ἀντιγραφὴν φέρεται μοναστηρίων·
οἰκονομικῶς. (διορθωθὲν ὑφ' ἡμῶν: ἐργαστηρίων εἰκονικῶς).

Τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ὑπέρεκειται τῆς κόμης Βοδινῶν νοτιοανα-

τολικῶς περὶ τὴν ἡμίσειαν ὥραν, κείμενον ἐπὶ ὠραίας τοποθεσίας. Ὑπήγετο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μητρόπολιν τῆς Φιλιππουπόλεως μέχρι τοῦ ἀνθελληνικοῦ κινήματος. Ἦτο ἐκ τῶν παλαιῶν ἐπὶ τῆς Ροδόπης Ἑλληνικῶν μοναστηρίων. Φθίνοντος τοῦ 18ου αἰῶνος ἐπιπολιόθη ὑπὸ τῶν Κιριζαλήδων ληστῶν (Κ. Οἰκονόμου, ἱστοριογραφικὴ περιγραφή τῆς ἐπαρχίας Φιλ]πόλεως, ἔτ. 1819, Βιέννη, σελ. 50 § ν'). Ἀνεκτίσθη δὲ τῷ 1845—50 τῇ συνδρομῇ τῶν φιλοθρήσκων Φιλιπουπολιτῶν καὶ Στενιμαχιτῶν. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἐκκλησίας εἶναι ἅπαν ἱστορημένον διατηρουμένων τῶν ἑλληνικῶν του ἐπιγραφῶν. Ἄλλοτε ἔνεκα τοῦ εὐκραοῦς κλίματός του ἐχρησίμευεν ὡς θέρετρον τῶν ἑλληνικῶν ἐκ Στενιμάχου καὶ Φιλιπουπόλεως οἰκογενειῶν. Μετὰ τὸν διεθνή πόλεμον παρεχωρήθη ὑπὸ τῆς Βουλγαρικῆς μητροπόλεως εἰς τοὺς πρόσφυγας Ρώσους, οἵτινες διατηροῦσι τὴν ἐκκλησίαν ἐν ἀρίστη καταστάσει. Δυστυχῶς ὁμως οὐχὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν δύο πτέρυγες τοῦ μοναστηρίου ἀπειφρώθησαν ἐκ πυρκαϊᾶς. Πρὸ τῆς ἀριστεροῦθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσόδου κεῖται ἐστρωμένη ἐπὶ τοῦ δαπέδου ἡ ἀκόλουθος τετριμμένη ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς κτιτορικὴ κρήνης ἐπιγραφή, κεφαλαίοις γράμμασι κεχαραγμένη:

Θεατά, μή με παρίδης τὴν λιτότητα ὁρῶν,
Ἴπποκρήνη ἂν δὲν εἶμαι, ἔχω νᾶμα γλυκερόν.

Κατεσκευάσθη διὰ συνδρομῆς κοινῶς μὲν πάντων τῶν πέριξ χωρίων, ἰδίως δὲ σπουδῇ τοῦ κυρίου Χ' Ἀνθίμου τοῦ... (ἠρωμετέροντος σὺν δαπάνῃ Ἀντωνίου... ἰδὼν καὶ τξεσμετίζων μετὰ... καὶ Νικολάου... τὸν παρόντα λίθον. Ἐν ἔτει.....) Ἡ ἐπιγραφή πάντως προέρχεται ἐκ τοῦ πρὸ τῆς πυρπολίσεως τοῦ μοναστηρίου χρόνου. Παθούσης τῆς κρήνης κατὰ τὴν πύρρην καὶ ἀχρηστευθεῖσης ἡ ἐνεπίγραφος πλᾶξ κατεστρώθη πρὸ τῆς εἰσοδοῦ τῆς ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἀνοικοδομησίαν τῆς. Τῇ Βοδινᾷ, δύο κόμμαι παρεκκείσθησαν ἐπὶ τῶν ἑπορευῶν τῆς Ροδόπης, ὁμοίως τοῦ Στενιμάχου, καίπερ Βουλγαροφίλοι (ἐκ τοῦ Βόδεν, Βαδὰ, Αἰγία) οὐδένα κάτοικον Βούλγαρον εἶχον μέχρι ἐσχάτων. Πῖ μὲν κατὰ Βοδινὰ κατοικοῦντο ὑπὸ Τούρκων, τὰ δὲ ἄνω ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Ἑλλήνων. Τὸ γλωσσικὸν τῶν Βοδινιωτῶν ἰδίωμα ἦτο τὸ αὐτὸ τῶ τῶν Στενιμαχιωτῶν, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι ἡ κόμη συνφοκίσθη ὑπὸ Στενιμαχιωτῶν ἢ ταυτόχρονως μετὰ τοῦ Στενιμάχου ὑπὸ τῶν αὐτῶν Ἑλλήνων ἐπὶ ἀρχαίῳ Ἑλληνοθρακικῷ συνοικισμῷ. Ὁ Κ. Οἰκονόμου (ἐνθα ἄνωτ.) λέγει περὶ τῆς κόμης: «τὰ Βοδινὰ ποτε ἦν ἄστν, ἦγον κᾶστρον περιτετειχισμένον, ὡς διαλαμβάνει τὸ τυπικὸν τοῦ μοναστηρίου Βατσκόβου καὶ ὑποτελὲς τῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ, νῦν δὲ οὐδὲ σημεῖον τοῦ τείχους καταφαίνεται». Τὴν ὑπαρξίν ἑλληνοθρακικοῦ συνοικισμοῦ ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς νῦν κόμης μαρτυρεῖ ἡ εὗρεσις μαρμαρίνης ἐπιτυμβίας στήλης, διαστάσεων 1.60×0.50 τοῦ μ. μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Μᾶρ(κος) Σευ(ε)ρ(ιος) Κ]λαυδιανὸς Καρδένθου Μενε]μάχου ζῶν ἑαυτῷ κατέστησεν» (Kazarow G. Bull. de l'inst. arch. Bulg. τόμ. VII, ἔτ. 1932—33 σελ. 383), ἑτέρας διαστάσεως 1.651×15 μετ' ἀναγλύφου τοῦ Θρακῶς ἱππέως ἄγοντος πρὸς δεξιὰ μετ' ἐπιγραφῆς «Πόλ(υς) Κόμ(μ)οδος αὐτὸν ἀ(φη)ρῶισεν» (Dobrousky, ἐν τῷ Sbornik, ἔτ. 1900 τόμ. XVI, σελ. 802, ἀρ. 18) καὶ βωμοῦ τετραπλεύρου ἐξ αὐτοφθοῦς ἐπὶ τόπου λίθου διαστάσεων 1.60×0.50 μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: «Ἀδριάνιος Δημη]τριανὸς καὶ Ἀσκλη]πιάδης τὸν βωμόν [καὶ τὸ ἄγαλμα ἐκ] τῶν ἰδίων ἀνέ(στη)σαν [Δι] Καπιτωλίῳ. Εὐτυχῶς» (Dobrousky, αὐτόθι, σελ. 119, ἀρ. 27.—Τσουκαλᾶ, ἱστοριογεωγρ. περιγραφή τῆς ἐπαρχίας Φιλ]πόλεως, Βιέννη 1851, σελ. 62 § 76). Ταῦτα πάντα εὐρέθησαν ἐν τῇ θέσει τῇ καλουμένῃ Ἄϊ τράπεζα (ἁγία Τράπεζα). Κατὰ τὸν Τσουκαλᾶν (αὐτόθι) διετηρεῖτο μέχρι τῶν χρόνων του ἐν τῇ κόμῃ καὶ περικαλλῆς τῆς θεᾶς Δήμητρος ἄγαλμα ἐπὶ τοῦ βάθρου οὐτινος ἦτο κεχαραγμένη ἐπιγραφή, ὡς ἤκουσε, «Δήμητρα θεὰ τῶν χωραφίων».